SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1873

av Malin Larsson m.fl. (S)

Kooperationens roll i ett robust och tryggt Sverige

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och synliggöra kooperativa och ömsesidiga företags betydelse för ett robust näringsliv, Sveriges försörjningsberedskap och ett sammanhållet land och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa långsiktiga nationella mål och goda förutsättningar för kooperativ och ömsesidig företagsutveckling i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I diskussionerna om Sveriges krisberedskap och långsiktiga säkerhet glöms ofta ägandestrukturen i näringslivet bort. Det är en avgörande fråga för Sveriges motståndskraft att vi har en betydande andel företag som ägs av människor och institutioner med stark lokal och nationell förankring.

Kooperativa företag, liksom ömsesidiga bolag, är en central del av detta. De ägs av sina medlemmar – lantbrukare, skogsägare, konsumenter, boende och försäkringstagare – och bygger på demokratiskt medlemsinflytande. Dessa företag präglas av långsiktighet, stabilitet och samhällsnytta.

Forskning och internationella jämförelser visar att kooperativa företag kan ha en god motståndskraft vid ekonomiska kriser. Kooperativa och ömsesidiga företag ger ekonomisk och social nytta för både sina medlemmar och samhället och finns inom en rad samhällsviktiga branscher som livsmedelsproduktion, dagligvaruhandel, energi, boende, försäkringar och finansiella tjänster.

Sveriges beredskap måste fungera i hela landet. I glest befolkade områden, där avstånden är långa och alternativen färre, kan bortfallet av en butik, en drivmedelsstation, en livsmedelsproducent eller annan samhällsviktig verksamhet snabbt få stora konsekvenser. Lokalt förankrade företag har därför en särskilt viktig roll för att upprätthålla service, produktion och försörjning även under kriser och höjd beredskap.

Livsmedelsverket har uppmärksammat den särskilda sårbarheten i de fyra nordligaste länen, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten, där livsmedelsförsörjningen till stor del är beroende av långväga transporter. Det visar betydelsen av att stärka den regionala försörjningsförmågan och skapa förutsättningar för livsmedelsproduktion, förädling, handel och distribution i hela Sverige. Ett starkt och geografiskt spritt näringsliv är en viktig del av vårt civila försvar och Sveriges samlade motståndskraft.

Kooperativa företag och ömsesidiga bolag kan genom sitt medlemsägande och sin lokala förankring bidra till att viktiga verksamheter finns kvar och utvecklas även där marknadsförutsättningarna är svårare. De kan också stärka människors möjligheter att gemensamt ta ansvar för företagande, arbetstillfällen och samhällsviktig service. Därmed har kooperationen en viktig roll i arbetet för ett Sverige som håller ihop.

Kooperativa företag är en betydelsefull del av det svenska näringslivet, men deras potential är större. FN utsåg 2025 till Kooperationens internationella år för att uppmärksamma företagsformens betydelse för hållbar utveckling, demokratiskt inflytande och ekonomisk motståndskraft. Det finns goda skäl för Sverige att fortsätta utveckla denna del av näringslivet.

Paraplyorganisationen Svensk Kooperation har identifierat flera övergripande hinder för sektorn: bristande kunskap om företagsformen, otillräckliga förutsättningar för utveckling samt avsaknaden av en samlad politik och långsiktiga nationella mål. Genom att förbättra villkoren för kooperativa och ömsesidiga företag kan Sverige få en större mångfald av företagsformer och ett mer motståndskraftigt näringsliv.

När traditionella ekonomiska modeller omprövas erbjuder den kooperativa affärsmodellen ett långsiktigt och hållbart alternativ. I många kooperativa företag återinvesteras överskott i verksamheten eller kommer medlemmarna till del. Det skapar förutsättningar för långsiktiga investeringar och lokal utveckling. Kooperativt ägande främjar ansvarstagande, delaktighet och gemenskap i arbetet – en ekonomi som bidrar till att hålla ihop Sverige.

Kooperativa och ömsesidiga företag bör därför också uppmärksammas tydligare som en resurs i arbetet med Sveriges civila försvar och försörjningsberedskap. Deras betydelse för livsmedelsförsörjning, samhällsviktig service och lokal ekonomisk motståndskraft behöver tas till vara.

Sammantaget kan kooperativa och ömsesidiga företag spela en mycket viktig roll för näringslivets utveckling, Sveriges beredskap och sammanhållningen i hela landet. Det är därför angeläget att skapa långsiktigt goda förutsättningar och nationella mål för den kooperativa och ömsesidiga företagsutvecklingen. Att stärka dessa företag är att stärka Sveriges beredskap, minska samhällets sårbarhet och bidra till ett tryggare och mer sammanhållet Sverige.

Malin Larsson (S)

Johan Andersson (S)

Karin Sundin (S)

Peter Söderström (S)

Per-Arne Håkansson (S)

Kalle Olsson (S)

Peter Hedberg (S)